

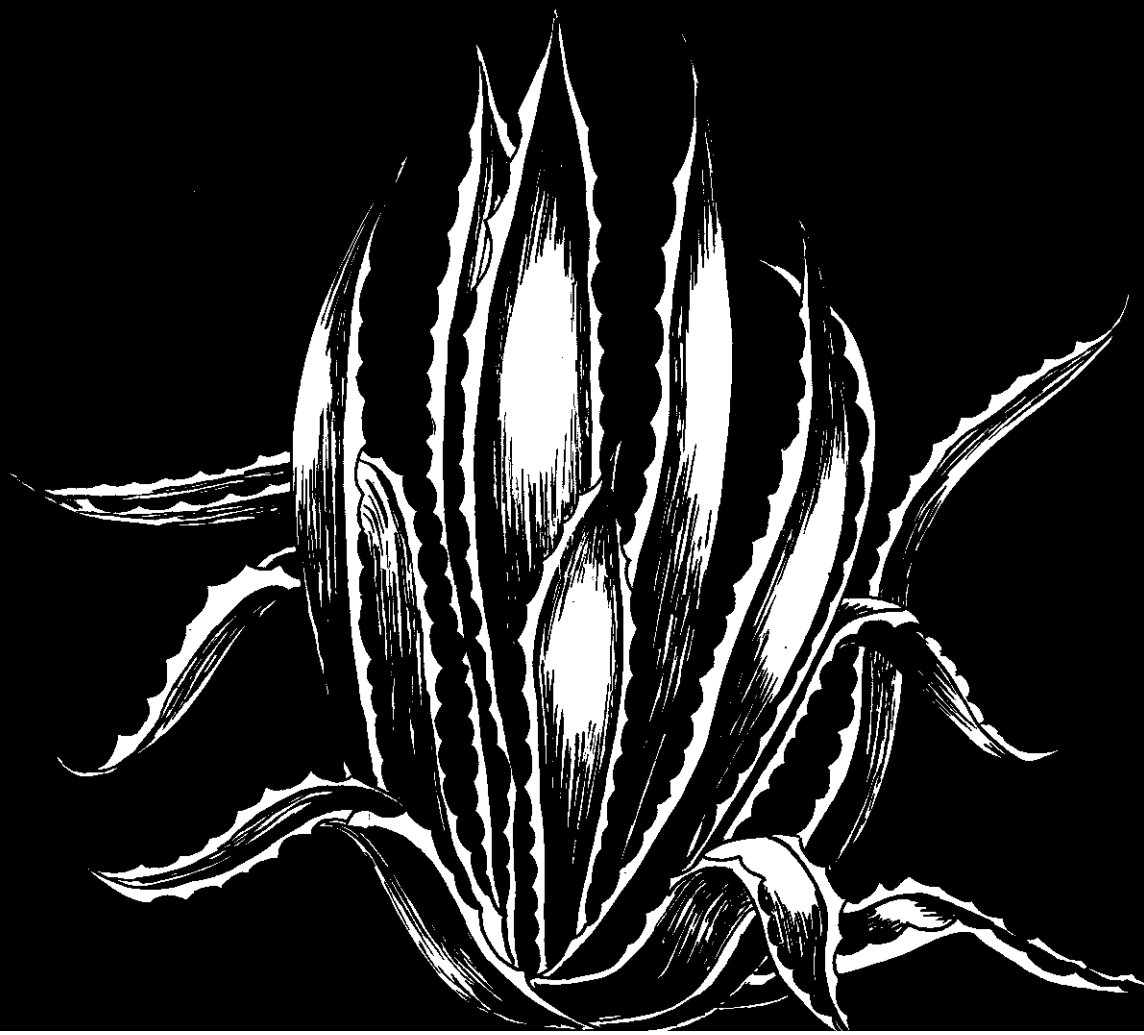
מועצה מקומית ערד, מח' החינוך • המרכז הפדגוגי • משרד החינוך והתרבות

ונימי

עיר

שיר במדבר

פעילויות וסיורים
ה

לקט הצעות לפעילויות בנושא ערד.

לפניכם לקט פעילויות שהדגש בהם מונח על התרשמות חושית וחוריתית.
הלקט יכול לשמש כפתיחה לנושא או בכל שלב אחר של הלימוד כפעילות
מהנה וחוריתית.

זאת ערד

הנושא:
סיור בעיר או מחוצה לה.

הפעילות:
איסוף עצמים המביעים לדעת התלמיד את ערד. האיסוף יכול לכלול אבנים, אדמה, צמחים, פסולת וכדומה. במידה ולא ניתן לקחת עצם או חלק ממנו, ניתן לתאר אותו במלים או בציור.

סיכום הפעילות:
הצעה א': על משטח קרטון או עץ ידביק כל ילד את מוצגיו ושלים את החסר ברקע באמצעות ציור (הרקע יכול להיות מנופי העיר או סביבתה) כך שתקבל התמונה — "זאת ערד".
הצעה ב': צירוף המשטחים זה ליד זה ליצירת תמונה שלימה יותר של העיר וסביבותיה.
הצעה ג': הדבקת הפריטים של כל ילדי הכיתה ליצירת קולאז' קבוצתי או כיתתי.
הצעה ד': מיון הפריטים שהובאו מהסיור לקבוצות — תחת כותרות מתאימות וצירוף מלות הסבר — היכן נמצא כל פריט, מהו המקור, מה שמושו וכו'.

במעגל סביב ערד.

הנושא:
סיורים יומיים במשך שבוע במטרה להקיף את העיר.

הפעילות:
בכל סיור, יציאה מערד אל המדבר (דרך וואדי או דרך גבעות).

בסיור:
תצפיות על הנוף מסביב. (אל תוך העיר או כלפי חוץ) איסוף פריטים המאפיינים את אזור הסיור. משימות לעבודה בשטח (ניתן להשתמש בפעילויות פ.ל.ה.). מומלץ לבטא את ההתרשמות בשטח בציור או בצילום. אפשר לכייר בחוואר שבמקום. אפשר לצייר בחול, אפשר להצטייד מראש בבריסטולים שחורים ולצייר באבן גיר, אפשר לפורר אדמה ואבנים רכות ולהשתמש בחומר ליצירה.

סיכום הפעילות:
בתום כל יום סיורים ניתן לסכם בכיתה את ההתרשמות ביצירה (במידה ולא נתקימה פעילות יצירתית בשטח) ובתערוכה ותצוגה.
התצוגה תורכב מפריטים שנאספו בסיור או שהילדים יצרו במהלכו. וכן צרף המושגים והעבודות שנעשו בכיתה בעקבות כל סיור.
בתום אותו שבוע ניתן לקיים תערוכה בית-ספרית, או שכבתית, שתכלול את כל המוצגים שנאספו במשך השבוע.

במסגרת

הנושא:

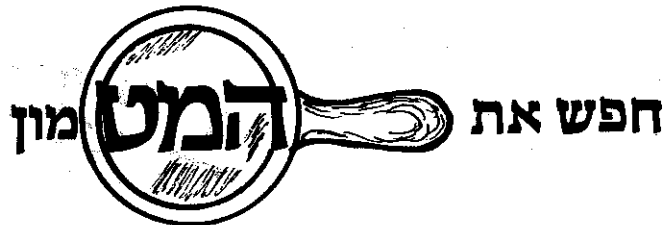
סיורים בעיר או מחוצה לה. (גבעת המועצה, המרכז, נרדים, גן הורדים בחצבים, ברכות המים ועוד).

הפעילות:

לכל ילד מסגרת קרטון קטנה (3 x 6 ס"מ), או גליל קרטון של נייר טואלט, או קופסת גפרורים (בלי הקופסה ובלי הגפרורים). דרכם יצפה הילד אל קטע בנוף.
ניתן להעמיד את הילדים במעגל, כשגבם מופנה אל פנים המעגל, ובאופן זה כל ילד יצפה לכיוון אחר.
ניתן להעמיד את הילדים בשורה – לתצפית.

סיכום הפעילות:

כל ילד יתאר במלים או בציור את קטע הנוף שנראה לו דרך המסגרת שלו.
צירוף התאורים הכתובים או הציורים ברצף יתנו תמונה שלימה של מבנה השטח שעליו נערכה התצפית.

הנושא:

משחק "חפש את המטמון" למקומות כמו: גן החמישה, הסופרמרקט הישן, הקולנוע הישן, הספרייה הישנה, המועצה וכו'.

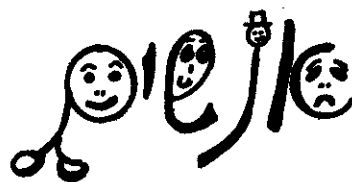
הפעילות:

כתבי חידה שיחולקו לילדים וינחו אותם למקומות מסוימים. ההתקדמות מנקודה לנקודה תונחה ע"י סמל המאפיין את הנקודה הבאה, אליה צריכים להגיע. מומלץ לשים דגש על פניה אל החושים (קולות וצלילים, צבעים, פריט או עצם אופיני).
ההנחיה יכולה להתבצע בכתבי חידה כתובים או מוקלטים על סרט קול ומושמעים ע"י המנחה ברשם-קול.
כתב החידה יכול גם להיות ציור בלתי שלם או תצלום בלתי שלם של הנקודה אליה צריכים להגיע.

סיכום הפעילות:

הצגת "הוכחה" למציאת "המטמון" והצגת הדרך ופתרון כתבי החידה שהובילה אל "המטמון".

בערד

הנושא:

סיור בעיר במטרה להכיר את האנשים החיים בה או מבקרים בה, אפיוניהם השונים (דתיים לצד חילוניים, תיירים לצד תושבים מקומיים, ילדים — מבוגרים — קשישים, יהודים ובדואים וכו').

הפעילות:

תצפיות מזוויות מוגבלות, למשל:

תצפית נעליים בלבד

תצפית תיקים בלבד.

תצפית בגדים בלבד.

תצפית כובעים בלבד.

מומלץ לעשות תצפיות מסוג זה במקומות אליהם מגיעים אנשים רבים; מרכז מסחרי, קופ"ח, סופרמרקט, תחנת אוטובוס.

סיכום הפעילות:

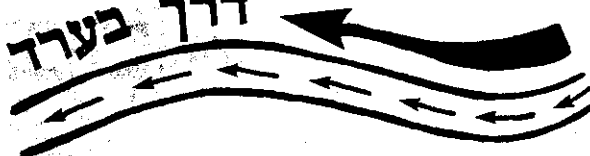
בציור

ביצירת בובות

הרכבת טיפוסים לפי חלקי הלבוש בהם צפו.

ציור בהמשכים — ילד שצפה בנעליים מצייר על גליון ארוך רק זוג נעליים אחד מאלה שראה. הילד שצפה בבגדים מוסיף בגדים, ילד שצפה בתיקים — מוסיף תיקים וכך הלאה — עד שיוצרים דמות אחת שלמה.

דרך בערד

סימני

הנושא:

משחק "סימני דרך" למקומות כמו: גן החמישה, המועצה, חבריכות, הפסל ברח' מואב וכו'.

הפעילות:

סימון סימני דרך, חיצים, סמלים ורמזים על גבי מדרכות (הסימון יעשה בגיר בלבד) שינחו את הילדים אל המטרה.

בהגיעם אל המטרה עליהם לבצע משימה כלשהי הקשורה במקום בו הם נמצאים או בעצם או מקום אחר הקשור או נראה ממקום המצאם של הילדים.

הצעה: ניתן לחלק את הילדים ל-2-3 קבוצות, כשלכל קבוצה מסלול אחר אך המטרה זהה. בסופו של דבר כולם מתקבצים במקום אחד ומבצעים פעולת-סיכום.

במידה ומחלקים את הילדים לקבוצות יש לדאוג למלווה מבוגר (— הורה או מורה נוסף) לכל קבוצה.

סיכום הפעילות:

תאור הדרך, (והסמלים) בה עברו הילדים, אל המטרה. בתרשים או בכתב. פתרון המשימה המסכמת והצגתו במקום או לאחר החזרה לכיתה.

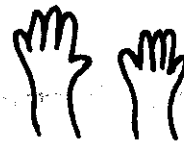

טעם את

הנושא:
טיול גסטרונומי.

הפעילות:
ניצול צמחי מדבר להכנת משקאות ומאכלים. למשל: מעדן מעלי מלוח, תה משורשי עירית, ממולאים מעלי חלמית ועוד.
מומלץ להעזר במומחים מהחברה להגנת הטבע.
תוך כדי הכנת המאכלים ניתן ללמוד את שם הצמח, פרטים המאפיינים אותו וכו'.

סיכום הפעילות:
ארוחה....
ו... החלפת מתכונים....

טיול מישוש

הפעילות:
יציאה לשטח בערד או מחוצה לה, כשהמטרה: הדגשת מבנה משטחים או עצמים. אפשר למקד את הפעילות בדיים ע"י סגירת העיניים.
הילדים צריכים למשש עצמים, לתארם במלים וע"י כך לקלוט את צורתם ומבנם.

סיכום הפעילות:
בכיתה — ציור או הדבקה לפי זכרון — המתבסס רק על מישוש.

מקשיבים בערד

הנושא:

הכרת העיר או סביבותיה עפ"י הקולות והצלילים.

הפעילות:

יציאה לשטח בתוך העיר או מחוצה לה, כשהמטרה — הקשבה. [ע"י ניטרול חוש הראייה (סגירת העיניים במטפחת, או עצימתן)] מקשיבים לקולות וצלילים. מומלץ לצאת עם רשמקול ולהקליט את הקולות. אפשר לצאת בקבוצות — כשלכל קבוצה רשמקול. — הקבוצות יוצאות למקומות שונים.

סיכום הפעילות:

הקשבה בכיתה להקלטות —
יצירת חידון — איזה קול או צליל שייך לאיזה מקום?
מהם הקולות המאפיינים כל מקום? וכו'...

הנושא:

תשומת לב מיוחדת להפנות לנושא הצבע, הצבעוניות או החד-גוניות בערד ובסביבותיה.

הפעילות:

יציאה לשטח בעיר או מחוצה לה, לכל ילד או קבוצת ילדים פיסת נייר בצבע מסוים — הילדים רושמים על גבי כרטיס את כל הדברים שהם רואים בצבע שלהם. הצעה נוספת: מגבילים את השטח עליו מתבוננים, ורושמים בטבלה את הדברים שרואים ואת צבעם.

סיכום הפעילות:

בכיתה מסכמים את הטבלה — מהם החפצים, עצמים בצבע הזה, או מה בצבע אחר. יוצרים דיאגרמה כיתתית, תוך שימת דגש מיוחד על הצבעים המאפיינים את ערד, והצבעים החסרים בה. מומלץ — כרטיסי פ.ל.ה. — צבע מן הטבע.

לקט הצעות לסיורים בערד וסביבתה

הסיור מהווה כלי-חשוב בלימוד הסביבה. תשומת-לב הצוות הוקדשה להצגת סיורים
למקומות שונים בעיר ובסביבתה.
בלט קובץ מגוון של פעילויות-שונות לנושאים סביבתיים שונים ולשכבות-גיל שונות.

ב

סיורי משימה ופעילות באזור ערד

3 מסלולי סיורים מוצעים כאן.

2 מהם לבורות מים קדומים באזור ערד — בור חסד ובור יעלים, ההדגש בסיורים הללו הנו על נוף המדבר.

הסיור השלישי הנו לתל-ערד והדגשו היסטורי.

3 הסיורים הללו נוסו בבת-ספר יסודיים בערד.

בור חסד ע"י ב"ס אבישור.

בור יעלים ע"י ב"ס עופרים.

תל-ערד ע"י ב"ס יעלים אשר מורותיו השתתפו בכתיבת המשימות המתבצעות במהלך הסיור.

כל המסלולים והפעילויות עובדו ע"י דבורה שמר.

סיור משימה :

חקור את תל-ערד

בסיור זה 11 משימות חלקן בעיר הכנענית וחלקן במצודה הישראלית, חלק מהמשימות הנן משימות כלליות המתיחסות למיקומו של התל במרחב.

• • • • •

משימה מספר 1 — החיים בעיר הכנענית

סיירו והסתובבו בתוך העיר הכנענית, הביטו בשלטים ומצאו מה היה בתוך העיר. מהן ההוכחות לכך שהיתה כאן עיר שוקקת חיים? מנה לפחות חמש הוכחות:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

משימה מספר 2 — החומה בעיר הכנענית

הקיפו את חלקה הגלוי של החומה.

- א) מה צורת החומה? _____
- ב) האם גיליתם את המגדלים? כמה ישנם? _____
- ג) מה היה לדעתכם תפקידם של המגדלים? _____

ד) האם גיליתם את הפתחים שליד המגדלים? מה שמם? _____

ה) למה יכולים היו הפתחים לשמש?

ו) באיזה כיוון מצאתם את השער? כיצד לדעתכם נעלו אותו?

משימה מספר 3 — המים בעיר הכנענית

הסתובבו בעיר הכנענית ומצאו היכן היה מקור המים.

א) האם גיליתם את מקור המים? ליד מה הוא נמצא?

ב) האם המקום גבוה או נמוך? הסבר מדוע?

ג) שימו לב, ליד מקור המים היו גם בתי הממשל מדוע דוקא הם, היו לדעתך, ליד מקור המים?

משימה מספר 4 — סיירים בעיר הכנענית

לכו לטייל בעיר הכנענית ומצאו את רובע המגורים. מצאו את הבית המשוחזר וענו...

א) מה מוכיחים השרידים הרבים של בתי המגורים?

ב) אילו סימנים נוספים לחיים בעבר, במקום זה מצאתם?

ג) התבונן בבית הערדי המשוחזר ותאר את גודלו (מדוד את הגודל בעזרת צעדים)

ד) שימו לב לפתח הבית מה צורתו? מה שם הבית?

ה) האם מצאתם בבית עמוד? למה שמש, לדעתכם?

משימה מספר 5 — החומה המצודה הישראלית

הקיפו את חומת המצודה מן השער וחזרה אליו.

א) נסו למנות בצעדים את היקף החומה. כמה צעדים מניתם?

ב) האם שמתם לב לצורת הבניה של החומה? מה צורתה?

ג) מדוע, לדעתך, לחומה צורה מיוחדת זו? במה עוזרת צורה זו?

ד) האם שמתם לב לכך שהאבן הבולטת בכל "שן" היא הגדולה מכל היתר? מהי הסיבה לכך לדעתך?

משימה מספר 6 — בשערי המצודה הישראלית

לכו על החומה וחזרו אל השער — כעת רדו, עמדו למול השער חשבו וענו:

א) לאיזה כיוון פונה השער?

ב) נסו לתאר את ממדיו (גודלו)

ג) כיצד לדעתכם נעלו אותו?

ד) הביטו סביב השער ומצאו שרידים המראים שגרו מחוץ לחומה. מה גיליתם?

ה) היכן נמצא חדר המשמר? מה גודלן? מדוע בנו אותו דוקא שם?

משימה מספר 7 — המים במצודה הישראלית

הקיפו את חומת המצודה ונסו למצוא מקום ממנו היו המים מגיעים אל המצודה.

א) באיזו דרך (בתוך-מה) הגיעו המים לתוך המצודה?

ב) הכנסו לתוך שטח המצודה דרך השער. מצאו היכן מקום אגירת המים. נסו לתאר את המקום. ליד מה הוא נמצא, ומה צורתו?

ג) אילו מים שמשו את יושבי המצודה? מנין הגיעו?

ד) האם יכולים היו להיות מים רבים במצודה? כתוב מדוע?

משימה מספר 8 — סודות במצודה הישראלית

הקיפו את החומה והגיעו עד למקום בו חפרו בחומה כדי לבנות בתוכה סילו.

(בור אגירה למזונות)

א) איך יכולים אנו לדעת שמדובר כאן בשתי תקופות שונות?

ב) טיילו בתוך שטח המצודה. מהם העדויות לישוב שהיה כאן בתקופות שונות?

משימה מספר 9 – תל-ערד ומיקומו המיוחד

הבה נסייר בשטח. נעלה אל המצודה והעיר הכנענית ונענה על השאלות:

(א) מדוע נבחר מקום זה כמקום להתישבות?

(ב) ממה התקימו, לדעתכם, התושבים הקדמונים שחיו כאן?

(ג) ישנן כתובות שונות שנשתמרו מהתקופה הישראלית. מה איפשר לכתובות להשמר זמן כה רב?

משימה מספר 10 – תולדות החפירה בתל-ערד

גשו אל סלמן השומר שבשער תל-ערד (או לבני משפחתו) ושאלו אותו:

(א) כיצד גילו את התל?

(ב) באיזו עונה חופרים בתל?

(ג) איזה חלק של התל התגלה ראשון?

(ד) מי הם המבקרים בתל?

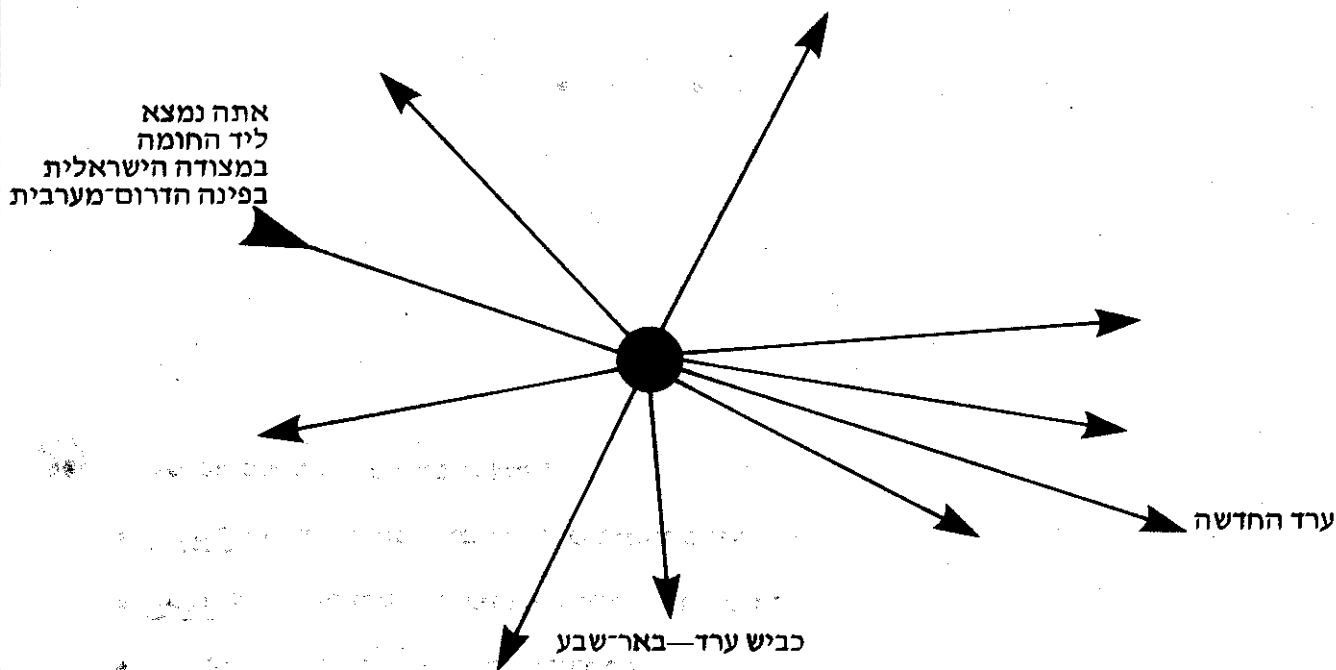
(ה) המשיכו ושאלו את סלמן דברים נוספים המעניינים אתכם ונוגעים בתל-ערד.

משימה מספר 11 — כרטיס תצפית

הנך נמצא בתל-ערד, תל ערד הנו הנקודה במרכז התרשים שלפניך. כדי להכיר את הנוף שלפניך העזר בתרשים ובהסתכלותך בשטח.

1. הנח את כרטיס התצפית, כך שהחץ המפוענח יצביע לכיוון העצם המתאים. (לעזרתך יש שני חיצים מפוענחים).
2. זהה את העצמים אליהם מכוונים החיצים "האילמים", העזר ברשימת העצמים שבכרטיס.
3. הוסף חץ נוסף למשהו חדש שגילית בשטח וכתוב לידו לאיזה עצם הוא מצביע בשטח.

מפה את העצמים אליהם מכוונים החיצים:

ירושלים, ים-המלח, באר-שבע, שלוחת עירא (הרי חברון) שטחי חקלאות של משק עין-גדי, חורשת רן, מטע האגבות.

סיור משימה :

המדבר המתעורר

סיור זה מומלץ לקיימו בעונת האביב, במיוחד בשנה גשומה. הפעילות המוצעת בשטח מעובדת מתוך חוברות פ.ל.ה. התוואי המוצע לסיור הנו סביבות בור-חסד ונחל חסד – כניסה לאתר ליד בית האבות והמחנה הצבאי (רצוי ברור ברשויות המתאימות לגבי אישור בטחוני). מומלץ להוסיף פעילויות נוספות ולהעשיר את עבודת התלמידים בשטח.

• • • • •

משימה מספר 1 – צמחים ובשמים

- האתגר: הכרת מיני הבשמים המצויים בצמחי-מדבר.
- הציוד: שקית ניילון גדולה ובה 1-8 שקיות ניילון קטנות.
- המשימה: הריחו עלים ופרחים בסביבתכם. כל קבוצה קוטפת עלים רק 2-3 מכל מין או קוטפת פרחים – פרח אחד או שניים בלבד מכל מין!! בכל שקית קטנה שימו צמחים לפי סוגי הריח השונים. אם לא הצלחתם לגלות ריחות ע"י הרחה ראשונית בלבד, נסו למעוך בעדינות עלים או גבעולים בידיכם ואז הריחו שנית. מי שמציג אוסף בשמים מגוון יותר ורב יותר – הוא המנצח. אפשרות אחרת – נסו למיין את הצמחים לפי הריח העז – החזק ביותר לריח העדין ביותר. בהתכנס כל הכיתה הציגו את "ערוגת" הבושם שלכם.

משימה מספר 2 — הפרח האדום

- האתגר: הכרת ההבדלים בין פרחים אדומים שונים המצויים בטבע — אל תקטוף!!!
 - המשימה: קרא היטב את התאורים הבאים והצמד ליד הפרח האדום את השם המתאים לו — בדוק בעזרת המורה אם קלעת למטרת.
1. פרח אדום, שעלי העטיף האדומים שלו אינם מבריקים, פרח פתוח לרווחה, מתחת לפרח — 3 עלים ירוקים שאינם צמודים לו והם מתרחקים מהפרח בזמן צמיחתו. מספר עלי העטיף 5-6. בבסיס כל עלה כתם לבן. במרכז כדור קטיפני שחור — זוהי הכלנית.
 2. פרח אדום, פתוח כמו כלנית. עלי העטיף מבריקים. לפרח יש עלי גביע הצמודים אליו תמיד! בתוך הפרח אבקנים רבים המכסים את הגוש הקטיפתי של הצלקות. לפניך — נורית-אסיה.
 3. פרח אדום. גדל בתוך עשבים רבים. לפרח עלי כותרת מבריקים. מספר עלי כותרת 10 ויותר! פרחים קטנים יותר משאר הפרחים האדומים. בראש הגבעול יכולים להיות מספר פרחים — דמונית.
 4. פרח אדום. סגור למחצה בצורת גביע או כד. תמיד יש לפרח 6 עלים! מול כל עלה אבקן גדול. בחלק התחתון של כל עלה עטיף — כתם שחור. פרח אחד לכל צמח — צבעוני הנגב.
 5. פרח אדום. בעל 4 עלי כותרת, הערוכים ב-2 זוגות. לפרח 2 עלי גביע הנושרים עם הפריחה. לכל עלה כתם שחור. לשחלה צורת פנס רחוב עגול. הגבעול הנושא פרח שעיר — פרג.

משימה מספר 3 — לך בעקבות הנחל

- האתגר: הכרת אפיק נחל.
 - פעילות ראשונה: איפה גבוה ואיפה נמוך.
- כל קבוצה מקבלת מספר מקלוני סימון, כל זוג מקלוני בצבע אחר. כל קבוצה צריכה בשטח העבודה שלה למצוא מקומות בהם יש ערכים נמוכים או גבוהים לדברים הבאים:
1. לחות — מצא מקומות רטובים בשטח ומקומות יבשים מאוד בשטח וסמן אותם בדגלונים המסמנים: נמוך וגבוה — לפי הצורך.
 2. רוח — מצא מקום בו אתה מרגיש רוח חזקה ומקום בו אתה מרגיש רוח חלשה, וסמן אותם.
 3. חום — מצא מקום בו האבנים חמות ביותר (משש אותם) ומקום בו האבנים קרות — וסמן מקומות אלו.

4. **צמחים** — מצא מקום בו מעט צמחים ומקום בו ישנם צמחים רבים — סמן אותם!

5. **ראות** — מצא מקום בו אתה רואה שטח גדול מסביבך ומצא מקום בו רואים מעט מאוד מהשטח סביבך סמן אותם.

בעקבות הסימונים ספר מה למדת על השטח שלפניך. היכן זורם הנחל?

משימה מספר 4 — פעילות להכרת נחל

- **האתגר:** אסוף חלקיקי נחל והשווה אותם עם האבנים שעל גבעה.
- **המשימה:** לפניך 2 שקיות בכל שקית אסוף עשר אבנים מאפיק הנחל ועשר מן הגבעה. הזהר בהרמת האבנים!! אל תדחוף ידיים מתחת לאבן!! בחרו ב-4 אבנים מן הגבעה ומן הנחל. סמנו כל סוג אבנים באות שונה ובמספר שונה. לדוגמא: כל אבן מהגבעה סמנו אותה בסימן "ג" ותנו מספר מ-1-4 לכל אבן. אבנים מהאפיק סמנו ב-"א" ותנו מספר מ-1-4 לכל אבן.

השווה בין האבנים ורשמו ממצאיכם בטבלה.

מס' האבן	צבע	חלק/ מחוספס	מעוגל/ עם זוויות	מס האבן	צבע	חלק/ מחוספס	מעוגל/ עם זוויות
1				1			
2				2			
3				3			
4				4			

משימה מס' 5 — צייד צמחים

● **האתגר:** מצא צמחים שונים רבים ככל האפשר בשטח הפעילות.

● **המטרה:** מציאת צמחים רבים בשטח.
 הקבוצה האוספת מיני צמחים רבים יותר — היא המנצחת.
 שימו לב!! פרחים מוגנים, לא תולשים!!!
 לא כלנית ולא צבעוני ולא נורית.

● הפעילות בשטח:

התחלקו לקבוצות בנות 4-6 חברים.
 לכל קבוצה יש שקית ניילון. אפשר להצטייד גם בזכוכית מגדלת.

● **המשימה:** לאסוף בשטח מספר רב ושונה של צמחים — אסוף עלים, פרחים או פירות אל תתלוש צמחים שלמים מהקרקע.
 אם השמש לא חזקה מדי שבו יחד בשטח ומיינו את הצמחים אפשר להשוות בין הצוותים. הצוות שברשותו האוסף המגוון ביותר הוא המנצח!!
 קחו את הצמחים לכיתה שימו בכוסות אשל ובעזרת המורה הגדירו את הצמחים העזרו גם במורה לטבע או לחקלאות.

● ● ● ● ●

סיור משימה :

אל בורות המים

סיור זה מומלץ לקימו בכתות הגבוהות של בי"ס יסודי ה'—ו'. מטרת הסיור הנח הכרת הנוף המדברי ותופעת בורות המים. החדגש במשימות שכאן הנו גיאוגרפי. אפשר בהחלט לשלב גם משימות הקשורות בצומח וחי, מתוך פעילויות פ.ל.ה.

תנאי מידע לסיור: יציאה מנעורים לכיוון כביש ערד-סדום, חצית הכביש, הליכה לאורך צינור הגז ואח"כ פניה לעבר נחל יעלים עד בור יעלים משם יש לפנות מזרחה בנחל יעלים ועמו להגיע עד נקודת פריצת הדרך — 7 ק"מ מצומת ערד-סדום (בכניסה לערד). מכאן מומלץ לחזור או דרך נעורים או דרך הכביש או בעזרת רכב שיחכה לילדים בנקודת המפגש של הנחל והכביש.

• • • • •

משימה מספר 1 – כרטיס תצפית

התצפית מבוצעת מאחת השלוחות היורדות מאזור התעשייה לכיוון נחל יעלים.

• הוראות שימוש:

- הנח את כרטיס התצפית כך שהחץ ה"מפוענח" מצביע לכיוון העצים המתאים.
- זהה את העצמים אליהם מכוונים העצמים ה"אילמים" ורשום את שמות העצמים בקצות החיצים, בהתאמה העזר במפה.

נ. יעלים

מחנה קדמי
(מועצה מקומית ערד)

• מצא את האתרים אליהם מכוונים החיצים:

משתלה עירונית

ראש זוהר

מצפה זוהר

קידוח גז

שכונת נעורים

המשימה: מצא אתר בשטח הוסף קו בכרטיס תצפית ותן לקבוצה אחרת לזהות.

משימה מספר 2 — בורות מים קדומים

- **האתגר:** מציאת בור מים עתיק
- **החומרים לכל צוות:** שקיות ניילון, פחית לשאיבת מים עם חוט משעוה, צנצנת שקופה להסתכלות בדוגמת מים מהבור, פיסת בד לבנה לסינון המים, מסמר גדול להריצת גומה.
- **המשימה:**
 - א. לפניכם בשטח בור מים. גלו אותו.
 - ב. הגעתם לבור? כן! עמדו לידו וחישבו אילו שאלות הייתם רוצים לשאול על הבור. כל זוג רושם 2 שאלות שהוא רוצה לדעת על הבור.
 - ג. לפניך דף שאלות הוסף לשאלות אלו את השאלות שאתם הילדים העלתם. צאו לשטח וענו על השאלות כל קבוצה לחוד. לאחר זמן תקרא לכם המורה או המדריכה ואז תענו על השאלות ביחד ותשוו את הממצאים שבידכם.
- **שאלות שנרצה לענות עליהם ליד בור המים!**

1. כיצד ומהיכן הגיעו המים לבור?
 2. מי משתמש בבור כיום? בעבר? אסוף עדויות לכך.
 3. כיצד בנו את הבור?
 4. כמה מים מכיל הבור ומה עומקו?
 5. מתי מתמלא הבור?
 6. כיצד שואבים מים מן הבור?
 7. ממה בנויים קירות הבור?
 8. מהי צורת הבור?
 9. מדוע בנו את הבור דוקא במקום זה?
 10. האם אפשר לשתות את מי הבור?
 11. מהו שטח הגבעה התורם מים לבור בעת גשם?
 12. אילו בעלי חיים שותים מן הבור?
- צייר עיקבותיהם ואסף עדויות לפעילותם.

• • • • •

משימה מספר 3 — חרס בידך

- **האתגר:** הכר סלעי חרסית בשדה והכן מהם כלים שיתאימו למטרות שונות.
- **חומרים:** לכל צוות: מימיה, קערית ללישת חרסית. עתון או שקית ניילון.
- **הכנות:** בחר אתר עם חרסית. פרוש עתון או שקית ניילון והכן עליה פרווי חרסית. שפוך לקערות והוסף מים עד שתוכל לעבוד עם החרסית וליצור ממנה כלים.

- **המשימה:** כל קבוצה צריכה להכין כלים שימשו למטרות שונות.
- **הזמן:** 1/2 שעה. הצוות שמצליח ליצור את הכלים היפים ביותר זכאי לתואר קדר מומחה.
- **הערה:** אפשר לקשט את העבודות ולצבוע אותן אפשר לשרוף את העבודות בתנור שריפה ואח"כ להשתמש בהן.

• • • • •

משימה מספר 4 — תפסו את המים

- **האתגר:** בנה על גבעה מערכת תעלות שיוליכו מי גשם לבור.
 - **הפעילות:** לפניכם תלוליות של פרורי חרסית. תכננו מערכת שתאסוף מי גשם לתוך בור מים. שימו בתחתית הגבעה — התלולית כוס אשל. הכינו מערכת תעלות שתוביל מים לתוך הכוס המשמשת בור מים.
 - **הצוות המתכנן את המערכת הטובה ביותר הוא הזוכה**
- כדי לאגור מים כמו "שעושים באמת". עליכם ליצור "ענן גשם" איך עושים? לוקחים כוס אשל ויוצרים בקרקעית 5 חורים קטנים. דרך כוס או ממטירים גשם על הגבעה בתלולית שבקצה יש לכם באר מים.
- **הציוד:** 5 כוסות אשל, כלי עם מים, כף חפירה, מסמר דק, עט לורד.
 - **הערה:** איך יודעים למי מערכת מים טובה? פשוט מודדים כמה מים הענן פיזר על הגבעה וכמה מים נכנסו לבור — מסמנים את קו המים בעזרת לורד ומשווים אל שאר הקבוצות.

• • • • •

משימה מספר 5 — פעילות להכרת נחל

- **האתגר:** אסוף חלוקי נחל והשווה אותם עם אבנים שעל הגבעה.
- **המשימה:** לפניך 2 שקיות בכל שקית אסוף עשר אבנים מאפיק הנחל ועשר מן הגבעה. הזהר בהרמת האבנים! אל תדחוף ידיים מתחת לאבן. בחרו ב-4 אבנים מהגבעה ומן הנחל סמנו כל סוג אבנים באות שונה ובמספר שונה. לדוגמה: כל אבן מהגבעה סמנו אותה בסימן ג' ותנו מספר מ-1-4 לכל אבן. אבנים מהאפיק סמנו ב'א' ו'ת. מספר מ-1-4 לכל אבן. השווה בין האבנים ורשמו ממצאיכם בטבלה.

אפיק				גבעה			
מס האבן	צבע	חלק/מחוספס	מעוגל / עם זווית	מס האבן	צבע	חלק/מחוספס	מעוגל / עם זווית
1.				1.			
2.				2.			
3.				3.			
4.				4.			

משימה מספר 6 — לך בעקבות הנחל

• **האתגר:** הכרת אפיק נחל.

• **פעילות ראשונה:** איפה גבוה ואיפה נמוך.

כל קבוצה מקבלת מספר מקלוני סימון. כל זוג מקלוניים בצבע אחר. כל קבוצה צריכה בשטח העבודה שלה למצוא מקומות בהם יש ערכים נמוכים או גבוהים לדברים הבאים:

1. **לחות** — מצא מקום רטוב בשטח ומקום יבש מאד בשטח וסמן אותם בדגלונים המסמנים נמוך וגבוה לפי הצורך.
2. **רוח** — מצא מקום בו אתה מרגיש רוח חזקה ומקום בו אתה מרגיש רוח חלשה וסמן אותם.
3. **חום** — מצא מקום בו האבנים חמות ביותר (משש אותם) ומקום בו האבנים קרות וסמן מקומות אלו.
4. **צמחים** — מצא מקום בו מעט צמחים ומקום בו ישנם צמחים רבים וסמן אותם.
5. **ראות** — מצא מקום בו אתה רואח שטח גדול מסביבך ומצא מקום בו רואים מעט מאוד מהשטח סביבך סמן אותם.

בעקבות הסימונים ספר מה למדת על השטח שלפניך. היכן זורם הנחל?

ג

הצעות לסיורים לביתות א"ב

מוצעים שלושה מסלולי סיורים בערך וסביבתה.

א. ערך העיר במדבר. ●

ב. גן החמישה ●

ג. מסלולים מביה"ס אל העיר ובחזרה. ●

סיור מס' 1 — ערד העיר במדבר

הסיור — מתרכז במקום בו ניתן להבחין בהבדל ובשילוב בין העיר למדבר, כמו: אזור שכונת ראשונים, נרדים, הכביש ערד סדום — ליד החורשה.

המטרה: להבין את משמעות הקמת ערד כעיר בתוך מדבר.

הפעילות: הכיתה מתחלקת ל-2 קבוצות. האחת צריכה להביא הוכחות מן השטח, לכך ששהתה במדבר, והשנייה — הוכחות לשהותה בעיר. לאחר האיסוף, ישבו הילדים במעורב. על קבוצת ילדים נוספת שנבחרה מראש (כ-4 ילדים), לזהות עפ"י הסימנים בידי הילדים, מי סייר במדבר ומי בעיר. (במקרה של טעות בזיהוי — יש לחשוב על סיבות).
הצעה: כדאי לצייד כל ילד בקופסת נעליים הקשורה לשרוך ותלוייה על הצוואר, לאיסוף פריטים בשטח.

פעילויות אפשריות נוספות

- א. פעילויות פ.ל.ה. — מעקב אחר עקבות בעלי-חיים במדבר.
- ב. כל מחצית כיתה תגיע למקום מסוים במדבר או בעיר ותאותת לקבוצה השנייה — כשהמטרה לראות את הרקע השונה בו נמצאת כל קבוצה.

סיור מס' 2 — גן החמישה

המטרה: הכרת סיפור הגן והאנדרטה שבו. (מקור השם, ההסטוריה של המקום).

פעילויות

- א. קריאת קטע הפרסום על האנדרטה בגן או סיפורה בשפה קלה.
- ב. ניתן להזמין את רחמים נתנאל לספר את סיפור הקמת האנדרטה. פעילויות במרכיבי-הגן. פעילויות פ.ל.ה. בנושא עצים (העתקות שמש, מיון-עלים, הכרת סוגי העצים והעלים).
- ג. מעקב אחר עקבות מבקרים במקום והכנת ציורים והדבקות בהתאם.
- ד. הכנת פול מציור הגן, החבאת החלקים בגן, מציאתם והרכבתם במשחק סימני-דרך.

על האנדרטה בערד ברצוננו לספר הפעם. ברצוננו לחקן טעות של רבים מתושבי-המקום החושבים שהאנדרטה הזו היא סמלה של ערד.

אנדרטה בגובה 15 מטר תוקם בכניסה לעיר ערד. עתון "הארץ" 1964

"האנדרטה, מאבן עגולה שנתגלתה בסביבות ערד, תוקם בככר על חל בכניסה לעיר ערד ע"י הפסל הירושלמי מתניה אברמסון. האנדרטה תעוצב כמעט בלי לפגוע באבן עצמה שצורתה וצבעה מיוחדים במינם.

רעיון הקמת האנדרטה צץ במוחו של הפסל באחד מטילויו בנגב, כאשר הוקסס מהאבן המיוחדת שנחשפה לפני זמן לא רב בעת פריצת הדרך לערד. מר אברמסון כה החלהב מהאבן שהציע למנהל החבל מר מ. פונדק לנצלה למטרות אומנותיות דקורטיביות.

הפסל עיצב את האנדרטה כך שתבליט את הודה. חלק מהאבנים שישמשו להקמת המבנה משקלן עד טון ומעלה מזה, להצבת האנדרטה יהיה צורך להעזר בציוד מכני כבד. מערבולות האבק והרוחות העזות המנשבות באזור יצרו צורך להתגבר על בעייה טכנית לייצור המבנה. בעייה זו תפתר כנראה ע"י קידוח חור במרכז האבנים, דרכן יחלוף ציר לחיזוק האנדרטה".

סיור מס' 3 — מסלולים מביה"ס אל העיר ובחזרה

המטרה: התמצאות ברכיבים שונות המובילות אל ביה"ס. התמצאות בתוך העיר.

הערה: מומלצים מסלולים אל מקומות אליהם מגיע הילד כמו: דואר, מרכז חנויות, מרכז עירוני, ספרייה, מתנ"ס, בריכת, קופ"ח...

הכנות לפני הסיור

א. חלוקת הילדים לחוליות, מתן הסבר לכל חולייה על המסלול בו תעבור. ב. הכנת מדבקות עם ציור סמלי לציוני-הדרך בהם ייתקלו הילדים בסיורם.

פעילות בסיור

כל חולייה תדביק על דף מסלול הנמצא ברשות כל ילד, מדבקה מתאימה לכל ציון דרך בו היא נתקלת, לפי חסדר.

פעילות אפשרית בכיתה

לימוד כתיבת שמות ציוני-הדרך בהם נתקלו הילדים. ציור המסלול, הכנתו בפלסטלינה, או בארגז חול עם שילוט.

הצעה לפעילות משלימה למחרת

כל ילד ישתדל לזכור בדרכו לביה"ס ציוני נוף, שמות רחובות ומבנים בהם נתקל. יצייר אותם או ירשום בכיתה תוך הכנת מסלול הליכתו מביתו לביה"ס.

הצעה להכנת חותמות — למדבקות למסלול

על חתיכת לינולאום יצויר ציור סמלי — של ציוני הדרך בהם עלול להתקל הילד בסיורו. את הציור יש לגזור ולהדביק על קוביית עץ, או על פקק להחזקת החותמת. השימוש בחותמת זו, כמו בכל חותמת אחרת.

ד

הצעות לסיורים לכיתות ב'ג'

א. סיורים בנושא המדבר סביב ערד.

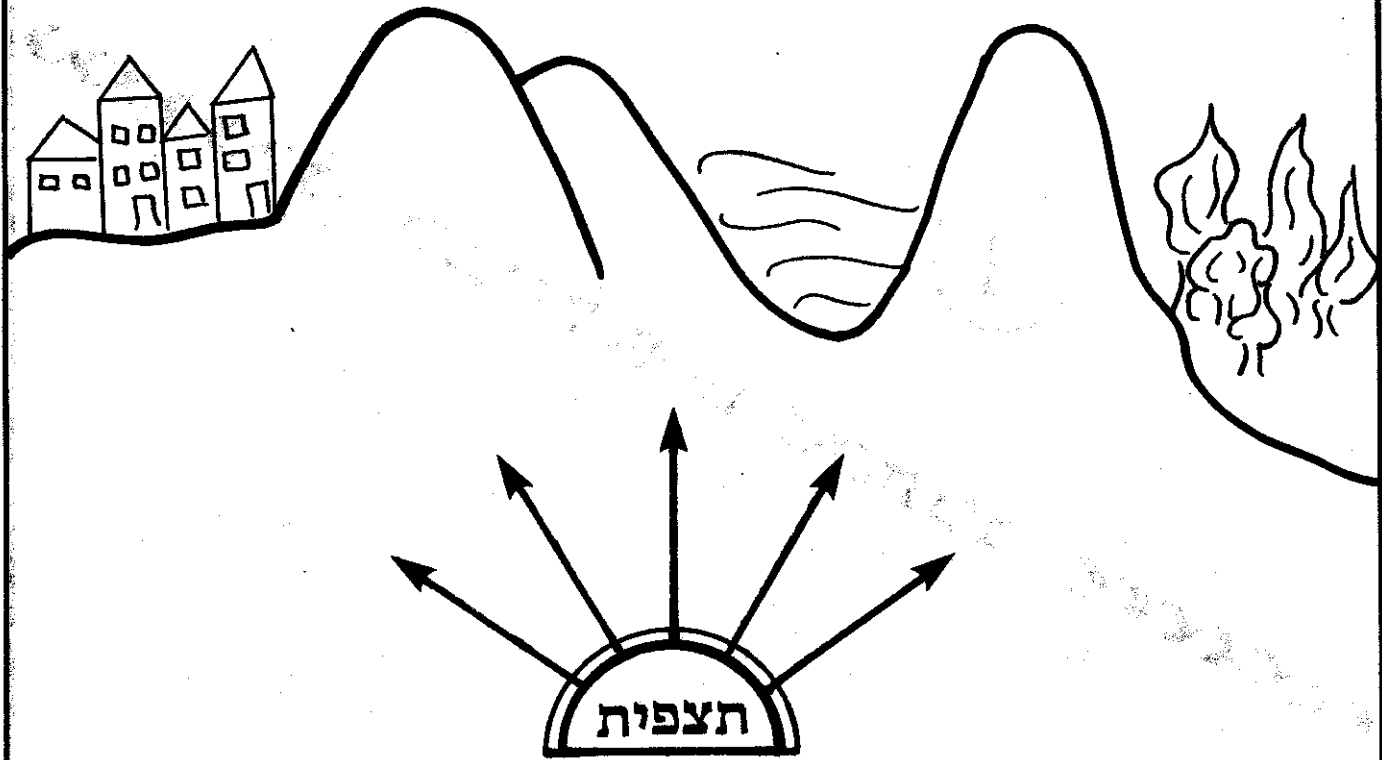
ב. סיורים בתוך העיר.

א. הסיורים בנושא המדבר סביב ערד מתבססים על תצפיות סביב העיר, מנקודות שונות:

1. מצפור מואב (החנייה).
2. "גבעת פדרמן".
3. בריכות המים.
4. שכונת חלמיש.
5. המחנה הקדמי.

ב. הסיורים בתוך העיר מתבססים על מסלולים שונים מביה"ס אל העיר ובחזרה.

מסלולי המדבר סביב ערד

תצפית מס' 1 – מצפור מואב

התצפית תערך מרחבת החנייה, באמצעות מניפת חיצים, המכוונים אל ציוני נוף מסביב. ציוני הנוף מנקודה זו: מלון מצדה, ערד עירי, מצפור מואב, ים המלח, האנדרטה, חתרורים, הרי-מואב, הר הקנאים (הר שולחן).

הפעילות

בידי כל ילד מניפת חיצים ומדבקות, הנושאות את שמות ציוני-הנוף, אליהם יצפו הילדים. בעת התצפית יודבקו המדבקות על החיצים בהתאם לכיוון התצפית.

תצפית מס' 2 —

"גבעת פדרמן" — רמת צח.

ציוני-הנוף אליהם נצפה מנקודה זו הן: ראש זוהר, המלונות, העיר ערד, בריכות המים, נחל יעלים ויובליו (נחל טבייה ונחל פראים) המוקדים בתצפית הנוף המדברי הם:

א. הקניונים העמוקים של הנחלים לכיוון ים המלח.
ב. תצפית יפה על שכונות ערד.

הפעילות

הפעילות וזה לנקודת התצפית מס' 1 — שימוש במניפת חיצים, אך ניתן לגנון את המחיצה ע"י גזירת חלון בקצה כל חץ, דרכו יצפו, ומתחתיו תודבק המרבקה.
פעילויות נוספות: ראה בלקט הצעות לפעולות פתיחה לתוכנית הלימודים בנושא ערד עירי. ובפעילויות פ.ל.ה.

פעילות אבנים:

המטרה: הכרת אבני-המקום בצורות שונות, לפי: צורה — עגול, חד...
לפי צבע — מבהיר לכהה,
לפי דרגת קושי
לפי צליל
לפי כובד
לפי חום האבן — האבנים השחורות חמות יותר
לפי חספוס וחלקלקות.

דרך ההפעלה ופעילויות נוספות ניתן לראות בכרטיסי פ.ל.ה.

דוגמה: כל קבוצת ילדים תקבל 3 שקיות, ובהן תאסוף אבנים עד גודל כף היד, מהמקומות בהן תערכנה התצפיות. יש להקפיד על כללי-זהירות הננקטים בעת איסוף אבנים.

תצפית מס' 3 — בריכות המים

ציוני הנוף אליהם נצפה מנקודה זו הן: הרי יהודה, לוציפר, נחל צאלים, בית-אבות, ביה"ס התיכון, שכונת שקד.

הפעילויות

שוב תצפית באמצעות מניפת חיצים.
המשך איסוף האבנים גם מנקודה זו.

תצפית מס' 4 — שכונת חלמיש (מאחורי השכונה, ברחוב שיזף).

ציוני הנוף אליהם נצפה מנקודה זו הן: תל-ערד, שלוחת עירא, ורכס-דמונה חורשת רן, חוות הסוסים, אזור התעשייה.

הדגש בתצפית זו הוא על הנוף המיוחד המתגלה פה, המנוגד לנוף שנתגלה לעינינו במצפור מואב.

הפעילות

כמו בנקודות התצפית הקודמות.

תצפית מס' 5 — המחנה הקדמי

נקודת התצפית: מעבר לבנייני המועצה ומלון ערד, בכיוון הפונה לכביש ערד סדום.

נקודות הנוף אליהן נצפה הן: נעורים, אזור התעשייה, אזור השוק, אזור המלאכה הזעירה, ראש זוהר, הכביש לסדום, נחל יעלים. ההדגש בתצפית זו הוא בעיקר על עבודות בנושא ההבדל שבין המיושב לנושב — בין העיר למדבר.

הפעילויות

שימוש במניפת חיצים, פ.ל.ה. והצעות מהחוברת — לקט הצעות לפעולות פתיחה לתוכנית ערד עירי.

הנחייה כללית

חובה!!!

כל מורה ומסייר, חייב לצאת לשטח להכנה מוקדמת לפני הוצאת כיתה לסיור.

סיורים בתוך העיר לכיתות ב'

המטרה: הכרת מסלולים שונים מביה"ס אל רחבי העיר ובחזרה.

הערה: כמסלולים לבחירה, מומלצים המקומות אליהם מגיעים הילדים. כמו: ספרייה, קופ"ח, קונסרבטוריון, מתנ"ס, דואר, בריכה, סופרמרקט, מועצה, מרכז חנויות וכו'.

הכנות לפני הסיור: ציוד לכל ילד — סט מדבקות בו יועתקו מן הלוח שמות המקומות או הרחובות בעיר, דרכם יעברו התלמידים בסיוריהם. דף מסלול להדבקה.

הסיור: כל הכיתה תצא מביה"ס למקום ריכוז בו תחלק לחוליות. כל חולייה תחזור לביה"ס במסלול מסויים.

הפעילות בסיור: על כל ילד להדביק על דף המסלול שברשותו את המדבקות הכוללות את שם המקום בו עבר, לפי הסדר בו הלך.

פעילויות אפשריות בכיתה: ציור המסלול — ציור משמעותי לכל מקום בו עברו הילדים.

— יצירת המסלול בארגז חול והדבקת שלטים שיצינו את המקומות בהם נתקלו הילדים בסיורם.

— יצירת המסלול והמקומות בהם עברו בפלסטלינה. הצעה לפעילות משלימה למחרת.

כל ילד יקפיד להסתכל בשמות הרחובות ונקודות ציון אישיות שלו בדרכו לביה"ס, וירשום אותם על דף.

מסלולי סיורים בעיר לכיתות בינוניות ונבחרות

בבתי ספר יסודיים

למורה

מוצעות שתי הצעות למסלולי-סיור ופעילות בתוך ערד. הצעות אלו הן בבחינת דוגמאות.

נוסף לאלה, ניתן לבצע סיורים רבים המבוססים על משחק, חידות ושעשועים באמצעותם יכיר הי-
 לד את סביבתו הקרובה והרחוקה, ויכיר סיפורם של מבנים "הסטוריים", אתרים ומבנים קיימים
 ביישוב.

ההצעות המובאות כאן, מבוססות האחת על משחק "המפה המובילה" בה מגיעה חולייה
 באמצעות מפה למקומות שונים ומבצעת בהם משימות, וההצעה הנוספת, מבוססת על משחק "לך
 בעקבות ראשונים" בו מגיעים הילדים באמצעות כתיב-חידה, לאתרים ומבנים "הסטוריים" שונים.

אפשרויות נוספות

- ★ א. משחק סימני-דרך המשחק כולל תחנות אשר בכל אחת מהן מונחת הנחייה סמלית לגבי התחנה הבאה.
- ★ ב. משחק משימות באמצעות כתיב-סתר שונים כמו כתיב-ראי, כתב סמלים וכדומה, כתיב-הסתר יוסתר במקומות מחבוא הנמצאים במקום המבוקש. על המשחקים להגיע לפי-כתב הסתר למקום הנדרש, ולבצע בו משימה. לאחר ביצוע המשימה, עליהם להביא הוכחה לכך שהיו במקום.
- ★ ג. מסע תחנות — המסע יתבצע לפי תרשים מעגלי. כהנחייה לכל תחנה אליה יש להגיע, תנתנה שאלות להתמצאות, בתוספת חומר עזר עיוני. לסיום הפעילות, מומלץ סיכום חווייתי של כל צוות.
- ★ ד. ילדים מתכננים סיורים בעיר — לפני הילדים חובא משימה "לאן ניקח חבר מעיר אחרת"? באמצעות מפת העיר שתנתן לתלמיד, יכין הלה הצעה לסיור.
- א. לילד מעיר אחרת.
ב. לתייר מארץ אחרת.
על התלמיד לסמן במפה נקודות לביקור, ולסמן את מסלול הטיוול, כמרכן כמובן לאסוף מידע על הנקודות אותן בחר לו לסיור.
- ★ ה. לכיתות הנמוכות — ילדים מתכננים סיורים בעיר תחת הכותרת: "מה אני אוהב ביותר בעיר" או "מה המקומות המעניינים ביותר בעיר לגבי".
הילד יכין רשימת מקומות אותם בחר להראות לאורח, ניתן לסמן אותם על דף בציון ציור סמלי. ילדים שקשה להם לסמל, יסתפקו ברישום שמות המקומות.

הצעה א'

לך בעקבות ראשונים

מטרת המשחק להכיר אתרים בתולדות ערד.

המשחק:

המשחק בנוי על תחנות בהן יש מבנים משמעותיים להתפתחות הישוב, וציוני דרך אחרים בהתפתחות המקום.

לתחנה הראשונה ניתן להגיע בעזרת דף חידה. בכל מקום נוסף אליו יגיעו המסיירים, יהיה קטע נוסף, או חידה נוסף, או חידה נוספת בחרוזים, שתוביל אל התחנה הבאה בתור.

מיקום התחנות ה"לא ברורות", יסומן בדגל צבעוני. ניתן בחלק מן התחנות להעמיד מנחים שיחלקו את כתבי-החידה ויסייעו בהכוונת הדרך אל התחנה הבאה.

אפשרות אחרת להנחת כתבי-החידה היא, להסתירם במקומות מחבוא הנמצאים במקום אליו מגיע המסייר ולכוון אליהם. מקומות המחבוא יכולים להיות: גב לוח מודעות, תא טלפון, גזע עץ וכדומה.

יש להתקדם לפי סדר התחנות.

בכל תחנה, כדאי להשאיר חותמת וכרית החתמה, או להעמיד אדם שיתן אישור לכל חולייה שתגיע. ניתן להשאיר במקום תג-זיהוי כלשהם, אותם תיקח כל חולייה שתגיע כסימן שהיו במקום.

במשחק זה אין מנצחים ומנוצחים, יש להגיע לכל התחנות, והמטרה כאמור הכרה וצבירת ידע לגבי הישוב בו אנו גרים.

נקודות המסלול המוצע

1. המחנה הקדמי.
2. המשטרה.
3. מד"א.
4. מלון ערד.
5. הקולנוע הישן.
6. הגן הראשון בערד.
7. ביה"כ (מסעדה).
8. קופ"ח — בצריף ליד החנויות.
9. הגלרייה המרכזית (מעון ילדים).
10. מרכז החנויות.
11. השרות הפסיכולוגי (בי"ס טללים לשעבר).
12. הספרייה הישנה.

הצעה לכתבי-חידה

● המחנה הקדמי

ניצב על גבעה,
לב העיר וראשיתה.
כאן הפך החזון למציאות —
וערד קמה והיתה לישוב.
לא אוהלים אך בכל זאת מחנה,
כיום — מרכז השלטון ולב המטה.

● המשטרה

כשהגיעו ה"קאובויס" הראשונים למזרח-הפרוע,
את "בית-השריף" הקימו כידוע,
ומעתה והלאה במדבר הרחוק,
שררו משפט, סדר וחוק.

● מד"א

מוקפת בארבעה מוסדות חינוניים,
עומדת לה "המטרה".
בין מרכז השלטון, תחנת מכבי-אש,
ספרייה ומשטרה.
שם עומד מרכז סיוע ראשון
לסייע בהתקף, בנקיעת רגל ובכל פגיעה — הוא נכון,
היום מרכז סיוע ראשון — אז, הייה בו ביה"ס התיכון.

● מלון ערד

ליד המחנה הקדמי, מקום לינה,
אשר את תפקידו, לא מעט פעמים שינה.
ממחנה פועלים בתחילה,
לדרגת מלון "חור ערד" עלה.
במקום בו מסעדה היום,
סעדו גם אז את ליבם אורחי-המקום.
ובאולם השייש הנות, חזה הציבור בסרטי-קולנוע.

● הגן הראשון (אחרי ביה"כ)

"בימי הצריפים"

הייה מקום שהייה אחד נחמד,
לפעוטים הראשונים של ערד,
זכו הם להיות במוסד החינוכי הראשון,
אשר עמד לו, מאחורי, המרכזון.

● ביה"כ (מסעדה לשעבר).
היום נשמע שם קול תורה ותפילה,
זהו מוסד ייצוגי — ליראי-שמיים,
באותם ימים ראשונים, במבנה זה נשמעו רעש והמולה.
חושבים ועוברי-אורח שם סעדו-ליבם,
ובסיימם, שילמו במיטב כספם.

● קופ"ח (בצריף ליד החנויות)
היו זמנים, בהם עת יצאנו לקניות,
בו בזמן גם בביקור אצל הרופא יכולנו להיות.
כי המוסד הרפואי — הראשון בערד, ניצב לו —
בצריף, בסמוך מאוד למרכז החנויות.

● הגלרייה המרכזית (מעון-ילדים)
"גן שלנו מה נחמד הוא".
כך שרו בגן הפעוטות בין צריפים.
כיום את שירת הילדים, אומנות החליפה,
יצירות מכל סוג של יוצרים בערד, על הקהל היא מרעיפה.
בין כל אחיותיה באותו מקום,
מרכזית היא ונרחבת, נצבת היום.

● מרכז החנויות (בצריפים)
איי-שם בין צריפונים, מבנה עומד,
היום-בו מוסד מסורתי וקהל לומד,
קול תפילה ותורה עד למרחוק מהדהד.
אך היו זמנים עת הייה שם תור,
לקניית מצרכי-מוון אשר לאחריה, "בכיס נותר חור".

● השרות הפסיכולוגי (ביי"ס טללים לשעבר)
מקום לימוד תורה הייה שם,
מקום צהלת ילדים ורחש למידה.
היום תחנת סיוע ומזור לנפש,
לטובת הציבור, המועצה שם העמידה.

● הספרייה הישנה (רח' המכבים 51 בצריפים)
ברח' המכבים ללא קשר לחנוכה,
51 המספר וללא קשר לחג ולאגדה,
פעלח הממונה על ספרים וקוראים,
היום עובדת היא ליד המשטרה,
אך באותם ימים פעלה היא בקצה העיירה.

המפה המובילה תאור כללי של הפעולה

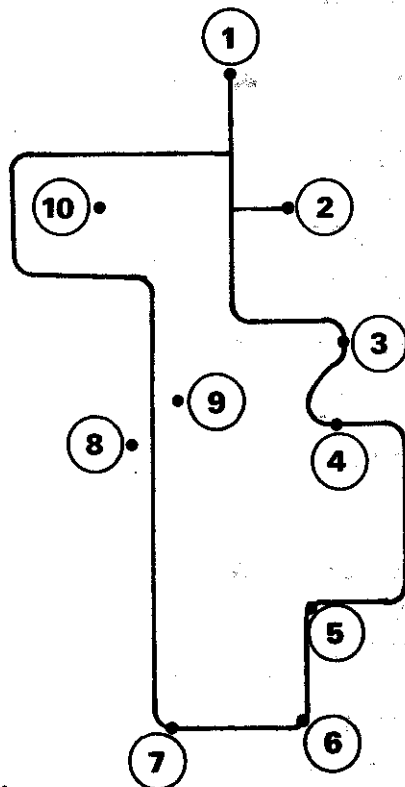

התלמידים יחולקו לחוליות, וכל חולייה תקבל תרשים מעגלי של אזור הסיור. כל מקום הנכלל בסיור, יצויין במפה במספר. בעזרת המפה תגיע כל חולייה למקומות המסומנים ותבצע את המשימה הקשורה למקום.

כהצעה למשחק, מוצעים כאן עשרה מקומות ברובע יעלים. לכל אחד מהם מוצעת משימה קצרה. נוסף על כך תבצע כל חולייה משימה נרחבת יותר באחד מעשרת המקומות המסומנים. כך שכל חולייה תבצע עשר משימות קצרות ומשימה אחת נרחבת. כל חולייה תסיים את משימותיה במהירות האפשרית ותשוב לנקודת המוצא. בנקודת המוצא תדווח כל חולייה על משימתה הנרחבת לכלל הקבוצה.

הערה: החוליות יוכלו לנוע באותו מסלול. המשימה הקצרה לא תחייב השתהות רבה באתר הנבדק. לצורך המשימה הנרחבת תופנה כל חולייה לאתר אחר.

מכל תחנה יש להביא הוכחה כלשהי לשהייה במקום.

1. בית השעון
2. בית הנוער (בית התלמיד)
3. בית-ספר יעלים.
4. בית-ספר עופרים.
5. מכון ווג'ס
6. מרכז פדגוגי.
7. גן הצב
8. קופת-חולים
9. בית-כנסת
10. הפטיו.

הצעה לעשר תחנות למשחק המפה המובילה בשכונת יעלים

המקום	פעילות קצרה לכל החוליות	פעילות נרחבת לחולייה
צויין במפה במספר 1. בית השעון רח' בן יאיר 5	מהו המבנה המצוי במקום? מה מיוחד בו? כיצד הוא מכונה? נמק	מנה את מספר הכניסות לבניין. חבר שיר או חידה על מבנה זה לשאר החוליות.
2. בית הנוער (בית התלמיד) רח' חן 7	מהו המבנה המצוי במקום? למה הוא משמש? באיזה חלק מחיים הפעילות בו רבה ביותר?	מהו מספר הקומות במבנה? אלו פעילויות מתבצעות בכל קומה? עלה לכל קומה. למה שימש מקום זה לפני הופכו לבית נוער?
3. ביי"ס יעלים	מהו המבנה, ולמה הוא משמש? אלו מבנים בחצר ביי"ס?	מה משמעות שמו? צייר את סמל ביה"ס מה מייחד אותו בין מוסדות החינוך בעיר? (התייחס לזמן היווסדו)
4. ביי"ס עופרים רח' יהודה 20	מהו המבנה ולמה הוא משמש? מול איזה מבנה אחר הוא נמצא? תאר את הקישוט בשער הכניסה.	מה מספר הקומות בו? מה מספר התלמידים בו? שרטט תרשים סמלי שלו
5. ווג'ס רח' יהודה 24	מהו המבנה? ציין מבנה אחר מוכר הקרוב לו מי הם דיירי המבנה?	העתק את הכתובת על דלת המקום. בדוק מי עומד בראש המבנה ובאיוו שנה נוסד המבנה?
6. מרפ"ד רח' יהודה 28	מהו המבנה, למה הוא משמש? כמה כניסות למבנה? כיצד ערוכים המבנים בשטח בו נמצא מבנה זה?	בדוק מי עומד בראש המרפ"ד? ציין שתי פעילויות מאלה המתבצעות בו. ציין שמות שלושה עורים המשמשים את המבקרים בו.

<p>כמה ראשים לקישוט הבולט בו? צייר את הקישוט. מנה את מספר השוהים בו בזמן פעילותם במקום.</p>	<p>מהו המקום? מה שמו? נמק. מה הקישוט הבולט בו?</p>	<p>7. גן הצב</p>
<p>ציין שמות ארבעה בעלי-תפקידים במקום. ציין שלוש מחלקות מיוחדות בו. הכן לחוליות חידה לגביו.</p>	<p>מהו המקום? מי האנשים הנעזרים בו? כמה קומות בו?</p>	<p>8. קופ"ח רח' תן 26</p>
<p>צייר סימן סמלי המסמל את המקום. ציין את הייחוד במבנהו. ציין את כתובתו המדוייקת.</p>	<p>מהו המקום? ציין סימן סמלי — הבולט בו מה מייחד את המשתמשים בו?</p>	<p>9. ביה"כ</p>
<p>האם ידועה לך הסיבה להקמת מבנים כצורה זו בערד? ציין אותה האם בכל קומות המבנה, זהות הדירות כצורתן החיצונית? (לא קישוט ותוספות) מי הם דיירי המבנה הזה? (ציין שם משפחה).</p>	<p>מהו המקום? מה מייחד אותו בערד?</p>	<p>10. פטיח תן 12</p>

